

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. V. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

quoad modum justificatione sine proprio actu, A
quæ est justificatio parvulorum: Ergo Christus
in primo instanti fuit justificatus per proprium
actum voluntatis, more adultorum, & conse-
quenter in primo instanti conceptionis, actum
voluntatis supernaturalem & liberum exer-
cuit; solus enim actus liber & supernaturalis, est
dispositio antecedens vel concomitans nostram
justificationem.

Dico tertio: Christus meruit in infantia, &
toto tempore vitæ, usque ad instantem mortis.

Prima pars hujus conclusionis patet ex dictis
19 in precedenti: si enim Christus in primo instan-
ti conceptionis meruit, non est cur infantie
tempore ipsum non meruisse dicamus.

Favet etiam SS. Patres, qui passim in sermo-
nibus de Nativitate, Circumcisione, & pueritia
Salvatoris, agnoscunt incommoda, quæ Christus
infans pertulit, fuisse nobis meritoria, & saluta-
ria: Ambrosius enim lib. 2. in Lucam cap. de Na-
tuitate Salvatoris sic ait: *Me illius infantia va-*
gentis abluit fletus, mea lachryma illa delicta lave-
runt. Augustinus serm. 11. de tempore: *Adoremus*
pannos infantie, ex quibus facta sunt emplastra na-
turæ. Item S. Thomas infra quæst. 37. art. 1. in-
ter alias causas circumcisionis Christi, hanc sta-
tuat, ut scilicet legis onere nos liberaret, se-
cundum illud Galat. 4. *Misit Deus Filium suum fi-*
lium sub lege, ut eos qui sub lege erant redimeret.

Ratio etiam suffragatur: Ut enim sæpe dixi-
mus, & est ritum & commune Theologorum
principium, Christo tribuenda est omnis perfe-
ctio possibilis, quæ nec cum munere Redempto-
ris, nec cum majori perfectione pugnat: At Chri-
stus in infantia nobis meruisse, cum munere
Redemptoris non pugnat; imò potius infinitam
ejus erga homines charitatem mirum in mo-
dum commendat; nec cum majori perfectione
impossibile est, ut ex argumentorum solu-
tione patebit: Ergo asserendum est, Christum
tempore infantie meruisse.

21 Ex quo probata manet secunda pars conclu-
sionis: Non enim repugnat Christum à primo in-
stanti conceptionis, usque ad instantem mortis ex-
cludere, meritum continuasse, cum à sensibus in-
merendo non dependerit, ut ex infra dicendis
constabit; & aliis sic meruisse, maxime charita-
tem ejus erga homines commendat: Ergo asse-
rendum est, Christum meritum suum à primo
instanti conceptionis, usque ad instantem mortis
exclusivè continuasse.

22 Dico quartò: Christus nec meruit nobis post
mortem, neque nobis nunc meretur.

Probatur primò ex Scriptura, Apostolus
enim ad Hebræos 10. docet Christum oblatione
corporis sui, quæ in cruce se Deo Patri pro no-
stra redemptione & salute obtulit, consummas-
se in sempiternum sanctificatos, seu nostræ re-
demptionis opus perfecisse: Sed hoc falsum es-
set, si adhuc post mortem, nostram salutem, vel
aliquid ad illam spectans, meruisset, aut mere-
retur: Ergo Christus nec meruit nobis post mor-
tem, neque nobis nunc meretur.

3 Probatur secundò conclusio: Una ex condi-
tionibus requisitis in aliis hominibus, ad meren-
dum sibi, vel aliis, est status viatoris: Sed nulla
est ratio excipiendi ab hac conditione & regu-
la generali Christum: Ergo post mortem, in qua
status viatoris terminatur, nec sibi, nec aliis me-
ruit. Major in Tractatu de justificat. & merito,
2. fuse declarata & probata fuit; Minor verò sua

detur: Tum quia ad istam exceptionem nullum
adeest fundamentum. Tum etiam, quia ipsemet
Christus Joan. 9. expressè fateretur se sub hac ge-
nerali lege comprehendi, cum ait: *Me oportet*
operari opera ejus qui misit me, donec dies est: venit
nox quando nemo potest operari, id est mereri: per
noctem enim intelligitur in hoc loco mors: seu
tempus quod erit post hoc sæculum, ut anno-
tarunt Chrysostomus homil. 55. in Joan. Au-
gustinus Tract. 44. in Joan. & Origenes homil.
3. in Psalm. 36. ubi hæc scribit: Dominus & Sal-
vator ait, venit nox quando nemo potest operari, &
hoc dicit de illo tempore quod erit post hoc sæculum,
tempore quo unusquisque pro malis suis recipiet pœ-
nas. Tunc ergo dicit, noctem illam futuram, cum
jam nemo potest operari aliquid, sed unusquisque
tunc pascitur ex operibus suis, quæ hic positus opera-
tus est. Cum ergo nox fuerit, nemo operatur. In illo
tempore malo, cum peccatores supplicii affliguntur,
erit sine dubio fames his, qui nullos fructus boni operis
collegerunt. In illo autem famis tempore, saturabuntur
justi, ex fructibus scilicet justitiæ suæ. Sicut enim in de-
serto sex diebus colligebant manna, in sexta autem die,
non unius diei modum, sed quantum sufficeret ad cra-
stinum colligebant, & unusquisque edebat in die sab-
bati quæ collegerat in die sexta: ita etiam nunc velut
sexta quadam dies putanda est Domini nostri Iesu
Christi adventus, & tempus hoc dispensationis ejus
quam passione sua hoc in sæculo procuravit. Et idcir-
cò dum in die sexta sumus, colligamus manna duplici-
ter, ut sufficere nobis possit, dum advenit vera
sabbati observantia populo Dei. Si enim non collegeri-
mus duplices cibos, qui nobis & in presenti sæculo suf-
ficiant & in futuro, in diebus famis non saturabi-
mur.

23 Dico quintò: Christus in instanti mortis suæ
non meruit.

Probatur primò ex Divo Thoma infra quæst. 24
50. art. 6. in corp. & ad 2. ubi docet mortem
Christi in factò esse non fuisse operatam merito-
riè nostram salutem: Sed in instanti extrinseco
vitæ Christi, & intrinseco mortis, est mors Chri-
sti in factò esse, cum sit verum dicere in illo,
Christus mortuus est: Ergo Christus in illo in-
stanti non meruit.

25 Probatur secundò: Status vitæ, sumptus pro
conjunctione animæ ad corpus passibile, est
conditio necessaria ex divina ordinatione ad
merendum sibi & aliis: Sed in instanti physico
mortis, non fuit anima Christi corpori mortali
unita: Ergo in illo instanti non meruit. Minor
probatur ex communi Philosophorum senten-
tia, docente, viventia definire esse per pri-
mum sui non esse: Ergo in instanti mortis Chri-
sti, verum fuit dicere, nunc primò non est Chri-
stus ut homo vivens vitæ mortali: Ergo verum
fuit dicere, nunc primò anima Christi non est
illi corpori unita, & consequenter in illo in-
stanti, anima Christi non erat corpori mortali
conjuncta.

26 Obijciens primò contra secundam conclusio-
nem: Meritum consistit in actuali opera-
tione: Sed in primo instanti in quo res incipit
esse, actualiter operari non potest: Ergo nec
actu mereri, & consequenter Christus in primo
instanti non meruit. Major patet, Minor
probatur.

§. V.

Solvuntur objectiones.

Obijciens primò contra secundam conclusio-
nem: Meritum consistit in actuali opera-
tione: Sed in primo instanti in quo res incipit
esse, actualiter operari non potest: Ergo nec
actu mereri, & consequenter Christus in primo
instanti non meruit. Major patet, Minor
probatur.

probat. Operari, juxta commune axioma, sequitur ad esse. Ergo in primo instanti conceptionis rei, nequit dari actualis operatio.

- 27 Respondeo negando Minorem, ad probationem dicatur operationem successivam supponere prioritate temporis esse, secus autem instantaneam, hæc enim solum petit supponere esse prioritate naturæ, ac proinde potest esse simul tempore cum illo: unde in eodem instanti in quo Sol incepit esse, incepit illuminare, & in primo esse conceptionis Christus vidit divinam essentiam: actus autem voluntatis ad meritum requisitus, non successivus, sed instantaneus est, & per consequens potuit in Christo in primo instanti suæ conceptionis competere. Ita D. Thomas infra quæst. 34. art. 2. ad 1. & quæst. 29. de verit. art. ultimo ad 3.

- 28 Dices: Actus meritorius debet esse liber, saltem quoad exercitium: Sed actus liber præexistentiæ rei in tempore petit. Ergo & actus meritorius. Minor probatur: Actus liber requirit consultationem: Sed consultatio, cum in discursu & collatione consistat, non potest in instanti exerceri: Ergo actus liber non potest convenire agenti in primo suæ formationis instanti, subindeque illius præexistentiæ petit.

- 29 Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, ad cuius probationem dicendum, actum liberum præexigere consultationem, cum non supponit plenitudinem cognitionis, secus verò cum plenitudinem scientiæ & cognitionis supponit: Christus autem sicut a primo instanti fuit plenus gratiâ, ita habuit plenitudinem scientiæ speculativæ & practicæ, & ideo ad actum liberum, seu ad liberam electionem, nec consultationem, nec deliberationem consilii indigebat. Solutio est D. Thomæ infra quæst. 34. art. 2. ad 2. & quæst. 29. de verit. art. 8. ad 1.

- 30 Obijcies secundò contra tertiam conclusionem: Meritum cum in actu voluntatis consistat, actum intellectus regulantem requirit: Sed non fuit instanti tempore in Christo actus intellectus regulans: Ergo nec actus meritorius voluntatis. Major patet, Minor probatur. In Christo triplex tantum scientia fuit: beata scilicet, infusa, & experimentalis: Sed nulla ex his potuit actum meritorium regulare: Ergo &c. Minor probatur quantum ad singulas partes. In primis enim quod scientia beata actum meritorium regulare non potuerit, manifestum videtur: nam meritum convenit Christo in quantum viatori: At scientia beata Christum comprehensorem constituit, ipsique ut viatori non competit: Ergo actus meritorius in Christo regulare non potuit. Idem videtur dicendum de scientia experimentalis, hæc enim cum a sensibus dependeat, quorum actus Christo tempore instantiæ non compete-bant, præsertim quando erat clausus in utero matris, non potuit illo tempore à Christo exerceri. Quod verò meritum in Christo tempore instantiæ per scientiam infusam regulari non potuerit, eodem argumento probatur; nam etiam hæc scientia, utpote ejusdem rationis cum scientia per se acquisita, in suis operationibus à sensibus dependebat: Ergo instanti tempore nulla fuit scientia in Christo, quæ actum voluntatis meritorium regulare posset.

- 31 Respondeo, concessa Majori, negando Minorem; ad cuius probationem, nego etiam Minorem, & ad probationem illius, in primis dico non esse improbabilem plurium Theologorum

A sententiam, asserentem actus meritorios potius regulari in Christo per scientiam beatam. De qua infra. Secundò respondeo actus meritorios quos Christus in primo instanti conceptionis, vel tempore instantiæ exercuit, fuisse regulatos per scientiam infusam, quam Christus habuit in primo conceptionis momento: hæc enim potest intelligi cum conversione ad plantam arboris, & independentè ab illis, ut docet D. Thomas supra quæst. 11. art. 2. ubi quod scientia per se infusa conveniat animæ Christi ut non obligat corpori, nec ab illo dependenti, ramenti illi unita sit.

Dices, Corpus communicatum est cum anima in præmio: Ergo debet etiam cum illa communicare in merito, & consequenter omnis actus meritorius debet ab anima egredi ut communicare cum corpore, subindeque regulari per scientiam a corpore dependentem.

Seo nego Consequentiam, cum enim beatitudo corporis sit ex redundantia beatitudinis animæ, & complementum illius, ut corpus cum anima in præmio communicet, sufficit quod anima unita corpori actus meritorios eliciat, si non ut dependens à corpore.

Obijcies tertio contra quartam conclusionem: Christus in celis existens, Patrem pro nobis orat: Sed oratio meritoria est: Ergo Christus in celo meretur, & consequenter meruit postmortem. Major est certa, & colligitur ex variis Scripturæ locis: nam Joan. 14. Christus dicit: Ego rogabo Patrem, & alium paracletum dabit vobis, etc. 1. Joan. 2. dicitur: Advocatum habemus ad Patrem. Item ad Roman. 8. Apostolus ait, Christus est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Minor verò in qua est difficultas probatur primo: Oratio imperatoria est, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 83. art. 1. Sed imperatio meritum esse constat ex Augustino Epist. 101. sic dicente: Non remissio peccatorum sine aliquo merito est, si fideles impetret: Ergo ratio meritoria est. Secundò oratio habet ex charitate efficaciam merendi, ut ibidem docet S. Doctor: Sed oratio Christi in celo nunc existentis, ex maximo charitatis affectu procedit: Ergo per illam Christus nunc in celo existens meretur.

Respondeo, concessa Majori negando Minorem, ad cuius primam probationem, nego etiam Minorem; meritum enim, etiam congruum ab impetratione distingui, constat clare ex D. Thoma 1. 2. quæst. 114. art. 9. ad 1. ubi concedit donum perseverantiæ cadere sub impetratione, non autem sub merito; & 2. 2. quæst. 83. art. 1. docet peccatores petendo aliquid à Deo, impetrare, & tamen soluti ad 2. negat quod merentur à Deo, & ibidem art. 11. ad 1. docet Sanctos in celo existentes orare pro beatitudine corporis, illamque impetrare à Deo, & nobis beatitudinem animæ, non tamen mereri. Nec obstat testimonium Augustini quod in contrarium adducitur, nam interpretari debet ille locus, vel de merito largi & improprie sumpto, sub quo omnis exigentia formæ, sive per modum pænis aut condignitatis, sive per modum dispositionis aut impetrationis comprehenditur: vel de impetratione, quæ orationi propria non fit, sed à illa etiam virtutum operibus completar, qualiter et merito de congruo coincidit; & de hoc genere impetrationis loquendo, vera est condicio illis Augustini, quod scilicet peccatorum remissio non est sine aliquo merito, si fides impetrat illud.

Ad secundam Minoris probationem dicendum

orationem habere ex charitate efficaciam merendi, quando meritoria est, & hoc docet D. Thomas: non autem omnis oratio ex charitate procedens meritoria est, ut ex ipso iam vidimus.

Objicies quarto contra ultimam conclusionem: Voluntarium in causa sufficit ad peccatum, & per consequens ad meritum, ut communiter docent Theologi in Tract. de peccatis, vanitatem declarant exemplis: Sed in instanti extrinseco vitæ Christi, & intrinseco mortis, mors fuit ei voluntaria in causa, nimirum ab actu libero suæ voluntatis, quo se causis mortis subiecit: Ergo in illo instanti Christus meruit.

Respondeo distinguendo Majorem: Voluntarium in causa sufficit ad meritum, si adfuerint omnes conditiones ad meritum requisitæ, concedo Majorem. Si desit aliqua conditio, nego Majorem. In instanti autem extrinseco vitæ Christi, & intrinseco mortis desit aliqua conditio ad meritum necessaria, scilicet status viæ, anima enim à corpore separata in statu viæ amplius non est, unde 2. ad Cor. 5. dicitur: Dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino; & ideo in illo instanti Christus non meruit, non defectu libertatis, sed quia illud instans erat extra viam Christi.

§. VI.

Corollarium notatu dignum.

Ex dictis inferes, Vulnus lateris Christo mortuo inflatum, non fuisse meritorium: licet enim fuerit voluntarium in causa (nam Christus dum viveret, hanc sui corporis transfixionem admittere voluit) non fuit tamen illatum Christo in statu merendi constituto, cum iam obisset, & anima abesset à corpore: unde acceptatio quidem ejus fuit meritoria; non tamen ipsum vulnus, ejusque perperissio.

Quod de merito diximus, negantes illud vulnus lateris Christi, æque dicendum est de satisfactione contra Vegam lib. 7. in Trident. cap. 18. qui censuit plagam illam fuisse satisfactoriam, etsi non meritoriam: sicut (inquit) anima in purgatorio post mortem sunt incapaces meriti, non tamen satisfactionis. Sed negandum est animas purgatorii satisfacere, cum tantum satisfaciuntur. Præterquam quod est magna disparitas inter animam perfectionis capacem cum sensu doloris, & corpus Christi animam & sensu doloris plane destitutum.

Advertendum tamen est, quod licet hæc plaga nec meritoria, nec satisfactoria fuerit, nobis tamen salutaria fuit, nam ut inquit S. Doctor infra qu. 50. art. 6. in corp. Quidquid contigit circa carnem Christi, etiam animam separatam, fuit nobis salutarium, virtute divinitatis unitæ. Hinc SS. Patres asserunt sanguinem de latere transfixo e ductum post Christi mortem, fuisse pretium nostrum ac redemptionem, & lavisse peccata nostra, unde vulnus illud saluberrimum dicitur, & S. Ambrosius in Psalm. 40. ait Christum vulneratum vitam produxisse ex vulnere. Item serm. 3. in Psalm. 118. asserit quod sicut in vineis Engaddi lignum est, quod si quis compungat, unguentum, seu balsamum emittit: Ita Christus compungus in cruce, balsamum per cavernam compunctionis eripit, & odorem remissionis peccatorum, & redemptionis effudit. Hinc etiam Guericus Abbas serm. 4. in Ramis palmarum piissime hortatur fidelem animam, ut abscondatur in fossa humo juxta Prophetam monitum, hoc est in latere Christi transfixo. Non ad ipsum tantum (inquit) sed in

Tomus IV.

ipsum fuge. In foraminibus petra ingredi, in fossa humo abscondere, in ipsis manibus foratis, in fossa latere te ipsum recondere. Vulnus enim in latere Christi, quid nisi ostium in latere arce, salvandis à facie diluvij? Illud tamen figura, istud autem veritas, ubi non modo servatur vita mortalis, sed recuperatur immortalis. Ideo quippe latus suum pius & misericors aperuit, ut cruore vulneris vivificet, calor corporis resocillet, spiritus cordis quasi patenti & libero meatu aspires. Ibi tunc latebis, donec transeat iniquitas. Ibi nequaquam algebis, eo quod in visceribus Christi non frigescat Charitas, ibi delictis affluas, ibi gaudiis superabundas, &c.

Similia habet Lanpergius homil. 54. de passionem Domini, ubi fidelem alloquens, sic ait: Disce habitare in hoc vulnere lateris, si enim amica aut sponsa est anima tua, ubi suavior illi thalamus dormiendi, quam in hoc vulnere? si columba es, ibi locus est tibi ad nidificandum, si passer esse decreveris, nusquam tibi magis conveniens erit locus, ubi abstractam & solitariam vitam agas, quam in corde Christi. Si turtur es, & castus variisque gemitibus ad Deum suspiras, hic locus requiemis erit. Hic esuriens manna invenies, quod edas; sitiens hic fontem salutis invenies, ubi bibas: hic enim est fons paradisi, & à paradisi medio egrediens, & in fidelium se corda diffundens: est hic ostium arce, per quod intrant non perituri diluvio.

ARTICULUS II.

An Christus per actum Charitatis quo Deum diligebat, meruerit?

§. I.

Proponitur ratio dubitandi, & referuntur sententia.

Ratio dubitandi, eaque gravissima est, quia 40. de ratione actus meritorij est quod sit liber, cum libertas sit una ex conditionibus ad meritum requisitis: Sed actus charitatis quo Christus diligebat Deum, non erat liber, sed necessarius: Christus enim, ut potest clare & intuitu videns divinam essentiam, necessario diligebat Deum, cum Deus clare visus ad sui amorem necessiter, ut docet D. Thomas 1. 2. qu. 4. art. 4. his verbis: Voluntas videntis Dei essentiam, ex necessitate amat quicquid amat sub ordine ad Deum: sicut voluntas non videntis Dei essentiam, ex necessitate amat quicquid amat sub communi ratione boni quam novit. Ergo actus charitatis quo Christus diligebat Deum, non erat meritorius.

Mirum est quantum hæc difficultas Theologorum ingenia exerceat, & in quam varios dicendi modos eos abire compellat. In primis enim Vazquez argumenti difficultate oppressus, disp. 74. cap. 3. absolute negavit Christum per actum aliquem charitatis erga Deum meruisse: cumque dilectio proximi, non à charitate Theologica, sed à benevolentia erga proximum, in ejus sententia eliciatur, consequenter censet per nullum actum charitatis Theologicæ Christum meruisse.

Alii distinguunt duas dilectiones in Christo, utramque ad Dei bonitatem in se & ratione sui terminatam: unam regulatam scientiâ beatâ, aliam scientiâ supernaturali infusâ; & asserunt primam fuisse necessariam, secundam autem liberam & meritoriam. Ita Soto lib. 3. de natura & gratia cap. 7. Viguerius in institutionibus Theologicis cap. 20. Medina hic art. 3. & Suarez disp. 39. sect. 2. idque probabile reputat.

Nnnn

Asturi-